

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่	
เลขรับ	จ-01/ส ๗๗02
วันที่	- 3 ต.ค. 2562
เวลา	16.27 น.

ที่ อส ๐๐๔๒ (ลพ)/ ๕๗๗๗

สำนักงานอัยการจังหวัดลำพูน
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

กลุ่มคดี	
เลขรับ	ค. ๘/๗
วันที่	- ๗ ต.ค. ๒๕๖๒
เวลา	10.00 น.

๒ ตุลาคม ๒๕๖๒

กองกฎหมาย	
เลขรับ	๗๒๖
วันที่	๕ ต.ค. ๒๕๖๒
เวลา	15.00 น.

เรื่อง แจ้งผลการดำเนินคดี

เรียน อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

- อ้างถึง (๑) หนังสือกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ที่ อก ๐๕๐๒/๓๔๕๖ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑
- (๒) หนังสือสำนักงานอัยการจังหวัดลำพูน ที่ อส ๐๐๔๒/๔๖๔๗ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำพิพากษาศาลฎีกา คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๐๖/๒๕๖๐ ของศาลจังหวัดลำพูน จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง (๑) กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ โจทก์ ในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๐๖/๒๕๖๐ ของศาลจังหวัดลำพูน ได้แจ้งมายังพนักงานอัยการจังหวัดลำพูนว่า บริษัท เชียงใหม่ทิวทรัพย์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด กับพวกรวม ๒ คน จำเลยในคดีแพ่งหมายเลขแดงดังกล่าว ได้ยื่นฎีกาคัดค้านคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ที่พิพากษาให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ชนะคดี พร้อมยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับคดีต่อศาล โดยขอให้พนักงานอัยการจังหวัดลำพูน พิจารณาดำเนินการยื่นคำคัดค้านการทุเลาการบังคับคดีและยื่นคำแก้ฎีกาให้ ซึ่งต่อมาพนักงานอัยการจังหวัดลำพูนได้ดำเนินการให้ตามความประสงค์พร้อมแจ้งผลการดำเนินคดีให้ทราบแล้ว ตามหนังสือที่อ้างถึง (๒) นั้น

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ศาลจังหวัดลำพูนได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีดังกล่าวแล้ว โดยศาลฎีกาพิพากษาแก้ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงิน ๔๒๖,๙๖๓,๙๖๒.๘๘ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลแทนโจทก์ สำหรับค่าขึ้นศาลให้ใช้แทนตามจำนวนทุนทรัพย์ที่โจทก์ชนะคดีในชั้นฎีกา โดยกำหนดค่าทนายความรวม ๔๐,๐๐๐ บาท รายละเอียดปรากฏตามสำเนาคำพิพากษาศาลฎีกาที่ส่งมาด้วยพร้อมหนังสือนี้

๓๑)

คำพิพากษา

สำหรับศาลใช้

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ที่ ๓๒๐๓/๒๕๖๒

ศาลฎีกา

วันที่ ๒๓ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

ความแพ่ง

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและกรเหมืองแร่

โจทก์

ระหว่าง

บริษัทเชียงใหม่ทรีทรีพียเอ็นจีเนียริง จำกัด ที่ ๑

นางสาววชิรย์ คุรุทใจกล้า ที่ ๒

จำเลย

เรื่อง

ละเมิด

จำเลยทั้งสอง

ฎีกาคัดค้าน

คำพิพากษา

ศาลอุทธรณ์ภาค ๕

ลงวันที่

๒๗

เดือน

ธันวาคม

พุทธศักราช

๒๕๖๐

ศาลฎีกา

รับวันที่

๔

เดือน

ตุลาคม

พุทธศักราช

๒๕๖๑

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้องว่า โจทก์เป็นส่วนราชการระดับกรม

สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน อุตสาหกรรมเหมืองแร่ และระบบโลจิสติกส์อุตสาหกรรม โดยกำกับดูแล ส่งเสริมและ สนับสนุนการประกอบกิจการเหมืองแร่ โลหกรรม อุตสาหกรรมพื้นฐานและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรม จำเลยที่ ๑ เดิมจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัดชื่อ ห้างหุ้นส่วนจำกัด เชียงใหม่ทวีทรัพย์เอ็นจิเนียริง มีจำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ต่อมาวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทจำกัด มีจำเลย ที่ ๒ เป็นกรรมการมีอำนาจลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญของบริษัทผูกพันจำเลย ที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ จำเลยที่ ๑ ยื่นคำขอประทานบัตรต่อเจ้าพนักงาน อุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่จังหวัดลำพูน เพื่อขอรับประทานบัตรทำเหมืองแร่ถ่านหิน โดยวิธีการทำเหมืองทาบในเขตท้องที่ตำบลลี่ อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน เนื้อที่ ๑๔๒ ไร่ โดยจัดทำแผนผังโครงการทำเหมืองแร่ถ่านหินคำขอประทานบัตรที่ ๖/๒๕๕๐ เสนอ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ระบุวิธีการทำเหมืองแร่และปริมาณแร่ถ่านหินที่จะผลิตจำนวน ๗๙,๐๐๗.๔๕ เมตริกตัน มูลค่า ๓๙,๕๐๓,๗๒๕.๘๗ บาท ซึ่งแผนผังโครงการทำเหมือง

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๓ -

ได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานผู้พิจารณาแล้ว ต่อมาวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๓
จำเลยที่ ๑ ได้รับประทานบัตรจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมตามประทานบัตร
ที่ ๒๕๙๖๓/๑๕๘๗๔ อนุญาตให้จำเลยที่ ๑ ทำเหมืองแร่ถ่านหินบนบก โดยวิธีทำ
เหมืองหาบ ณ ตำบลลี่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เป็นเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่
๑๘ มกราคม ๒๕๕๓ และสิ้นอายุวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๓ เป็นเนื้อที่ ๑๐๑ ไร่
๒ งาน ๗ ตกรางวา ภายในเขตที่กำหนดตามแผนที่แนบท้ายประทานบัตร โดย
จำเลยที่ ๑ มีหน้าที่ต้องเปิดการทำเหมืองภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับประทานบัตร
ต้องปฏิบัติตามมาตรการรักษาความปลอดภัยในเรื่องการทำเหมืองและส่งเสริมสวัสดิภาพ
ของคนงาน ต้องดำเนินการปรับสภาพพื้นที่ที่เกิดจากการทำเหมืองแร่และการแต่งแร่
พร้อมควบคู่ไปกับการทำเหมือง ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและมาตรการป้องกันและแก้ไข
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งปฏิบัติตามวิธีการทำเหมืองและแผนที่ทำเหมืองตามที่
กำหนดไว้ในแผนผังโครงการทำเหมืองแร่ถ่านหินคำขอประทานบัตรที่ ๖/๒๕๕๐
โดยเคร่งครัด รวมทั้งต้องให้ประโยชน์พิเศษเพื่อประโยชน์แก่รัฐ ตามข้อตกลงการจ่าย
ประโยชน์พิเศษเพื่อประโยชน์แก่รัฐแนบท้ายประทานบัตร และปฏิบัติตามกฎกระทรวง

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๔ -

เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๓ จำเลยที่ ๑ ขอเปิดการทำเหมืองซึ่งพนักงาน
เจ้าหน้าที่ของโจทก์ตรวจสอบความพร้อมในการทำเหมืองแล้วและอนุญาตให้จำเลย
ที่ ๑ เปิดการทำเหมืองได้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เป็นต้นไป โดยให้
ปฏิบัติตามแผนผังโครงการทำเหมือง มาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม
เงื่อนไขแนบท้ายประทานบัตรและกฎระเบียบของทางราชการโดยเคร่งครัดและให้ยื่น
รายงานการทำเหมืองประจำเดือน (ทธ. ๔๐) พร้อมแผนที่แสดงการทำเหมืองต่อ
เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ภายในวันที่ ๕ ของเดือนถัดไป ภายหลังจาก
จำเลยที่ ๑ ได้รับอนุญาตให้เปิดการทำเหมืองตามประทานบัตรที่ ๒๕๙๖๓/๑๕๘๗๔ แล้ว
ตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เป็นต้นมาจนถึงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕
ต่อเนื่องกันตลอดมา จำเลยที่ ๑ ผ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามประทานบัตรและเงื่อนไขแนบท้าย
ประทานบัตรดังกล่าวโดยประกอบกิจการทำเหมืองแร่ถ่านหินออกนอกเขตพื้นที่ที่จำเลย
ที่ ๑ ได้รับอนุญาตตามประทานบัตรและไม่ปฏิบัติตามแผนผังโครงการทำเหมืองแนบท้าย
ประทานบัตรดังกล่าวรวมทั้งฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๒๘ (พ.ศ. ๒๕๑๗)
ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ด้วย จำเลยที่ ๑ ได้ทำเหมืองแร่ถ่านหิน

๑๑

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๕ -

ตามที่ได้รับประทานบัตรตลอดมา ต่อมาวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่
ของโจทก์เข้าตรวจสอบการทำเหมืองแร่ของจำเลยที่ ๑ พบว่า กองดินที่ ๑ กองอยู่
ทางด้านทิศเหนือของประทานบัตรซึ่งไม่ตรงกับแผนผังของการทำเหมืองและในวันดังกล่าว
ตรวจไม่พบหลักหมายเขตเหมืองแร่ของประทานบัตรแปลงนี้ทุกหลัก จึงรายงานผู้บังคับบัญชา
ทราบเพื่อให้ทำการรังวัดตรวจสอบแนวเขตประทานบัตรพร้อมทั้งรังวัดตำแหน่งของบ่อเหมือง
ที่ทั้งดิน ที่กองแร่ เพื่อใช้ในการตรวจสอบกำกับดูแลต่อไป และเมื่อระหว่างวันที่ ๓
ถึงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต ๓
เชียงใหม่ ข้าราชการในสังกัดโจทก์ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติแร่
พ.ศ. ๒๕๑๐ ร่วมกันตรวจสอบและรังวัดขอบเขตพื้นที่ทำเหมืองแร่ถ่านหินตาม
ประทานบัตรที่ ๒๕๙๖๓/๑๕๘๗๔ ของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าว ซึ่งผ่านการทำเหมือง
ไปแล้วรวมทั้งขอบเขตพื้นที่กองมูลดินทรายตามประทานบัตร โดยนายช่างรังวัด
ของสำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เขต ๓ เชียงใหม่ นำข้อมูล
การรังวัดมาตรวจสอบแล้ว พบว่า จำเลยที่ ๑ ทำเหมืองแร่ถ่านหินออกนอกเขต
ประทานบัตรคิดเป็นเนื้อที่ ๒๙ ไร่ ๑ งาน ๙๐ ตารางวา อันเป็นการฝ่าฝืน

ต่อกฎหมาย และมีการกองมูลดินทรายนอกเขตประทานบัตรคิดเป็นเนื้อที่ ๖ ไร่

๒ งาน ๖๓ ตารางวา พนักงานเจ้าหน้าที่จึงมีหนังสือแจ้งให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรม

เหมืองแร่ประจำท้องที่ (จังหวัดลำพูน) ดำเนินการแก่จำเลยที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติแร่

พ.ศ. ๒๕๑๐ พร้อมทั้งแจ้งให้เจ้าหน้าที่วิศวกรเหมืองแร่ทำการสรุปประมวลผลคำนวณ

ปริมาณแร่ถ่านหินที่เกิดจากการทำเหมืองแร่โดยฝ่าฝืนประทานบัตรและกฎหมายดังกล่าว

พนักงานเจ้าหน้าที่ได้แจ้งผลการคำนวณปริมาณแร่ดินและแร่ถ่านหินที่ผลิตได้ทั้งหมด

ทั้งในเขตประทานบัตรและนอกเขตประทานบัตร โดยคำนวณปริมาณแร่ดินและแร่

ได้ทั้งสิ้น ๖,๘๖๕.๕๑๐.๗๐ ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นปริมาณแร่ดินและแร่ถ่านหินที่ผลิตได้

ในเขตประทานบัตร ๔,๕๗๑,๘๕๖.๒๓ ลูกบาศก์เมตร ปริมาณแร่ดินและแร่ถ่านหิน

ที่ผลิตได้นอกเขตประทานบัตร ๒,๒๙๓,๖๕๔.๔๗๗ ลูกบาศก์เมตร แยกคำนวณเป็นปริมาณ

เฉพาะแร่ถ่านหินที่ผลิตได้ทั้งหมด ๕๔๒,๘๔๒ เมตริกตัน โดยมีปริมาณแร่ถ่านหินที่ผลิต

ในเขตประทานบัตร ๓๖๑,๔๘๗ เมตริกตัน และปริมาณแร่ถ่านหินที่ผลิตได้นอกเขต

ประทานบัตร ๑๘๑,๓๕๕ เมตริกตัน และเมื่อคำนวณปริมาณแร่ถ่านหินที่ได้จากการ

ทำเหมืองแร่ในเขตประทานบัตร ๓๖๑,๔๘๗ เมตริกตัน ดังกล่าว เปรียบเทียบกับ

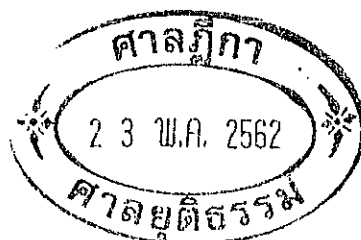
(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๗ -

ปริมาณแร่ถ่านหินที่สามารถทำเหมืองได้ตามการออกแบบในแผนผังโครงการทำเหมืองแร่
ท้ายประทานบัตร ๗๙,๐๐๗.๕๕ เมตริกตัน สามารถคำนวณเป็นปริมาณแร่ถ่านหินที่
เกิดจากการกระทำการฝ่าฝืนต่อกฎหมายของจำเลยที่ ๑ โดยการขยายขอบเขตบ่อเหมือง
ออกนอกเขตประทานบัตรรวมทั้งทำเหมืองโดยไม่ปฏิบัติตามแผนผังโครงการทำเหมือง
และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในการออกประทานบัตร ๒๘๒,๔๗๙.๕๕ เมตริกตัน รวมปริมาณ
แร่ถ่านหินที่เกิดจากทำเหมืองนอกเขตประทานบัตรและทำเหมืองโดยไม่ปฏิบัติตามแผนผัง
โครงการทำเหมืองที่เกิดจากการกระทำผิดทั้งสิ้น ๕๖๓,๘๓๔.๕๕ เมตริกตัน ต่อมาวันที่
๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต ๓ เชียงใหม่
ได้รายงานผลการตรวจสอบพบการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายดังกล่าวไปยังโจทก์เพื่อให้
พิจารณาดำเนินการฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีแพ่ง ซึ่งผู้ตรวจราชการกระทรวงอุตสาหกรรม
รักษาราชการแทนอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ผู้มีอำนาจดำเนินการ
แทนโจทก์ได้รับทราบเรื่องที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ นอกจากนี้เจ้าพนักงาน
อุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ (จังหวัดลำพูน) ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ
แร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ เข้าแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรลี้ อำเภอลี้

๒

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๘ -

จังหวัดลำพูน ให้ดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยที่ ๑ ในส่วนเกี่ยวกับกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ในการดำเนินคดีเพื่อให้การคำนวณปริมาณแร่และมูลค่าความเสียหายละเอียดมากยิ่งขึ้น พนักงานโจทก์จึงคำนวณโดยใช้เลขทศนิยมสิบตำแหน่งตามหลักธรณีวิทยาแหล่งแร่และเทคนิควิชาการทางวิศวกรรมเหมืองแร่แทนการใช้ตัวเลขทศนิยมสองตำแหน่ง ผลปรากฏว่าความเสียหายที่เกิดจากการทำเหมืองนอกเขตประทานบัตรและทำเหมืองโดยการขยายขอบเขตบ่อเหมืองออกนอกเขตประทานบัตรและทำเหมืองโดยไม่ปฏิบัติตามแผนผังโครงการทำเหมืองสามารถคำนวณปริมาณแร่ถ่านหินและมูลค่าความเสียหายของรัฐได้ ดังนี้ปริมาณแร่ถ่านหินที่เกิดจากการทำเหมืองนอกเขตประทานบัตร ๑๘๑,๑๗๑.๑๙ เมตริกตัน แบ่งเป็นมูลค่าแร่ถ่านหินที่จำเลยที่ ๑ ได้รับประโยชน์โดยน้ปริมาณแร่ดังกล่าวคูณกับราคาประกาศของแร่ถ่านหินที่โจทก์ประกาศกำหนดเป็นคร่าว ๆ ไป ซึ่งในช่วงเกิดเหตุได้มีประกาศกำหนดราคาแร่ถ่านหินไว้ที่ ๙๖๐ บาท ต่อเมตริกตัน คำนวณมูลค่าเป็นเงิน ๑๗๓,๙๒๔,๓๔๒.๔๐ บาท และค่าภาคหลวงแร่ที่รัฐควรได้รับจากปริมาณแร่ถ่านหินดังกล่าวคิดเป็นอัตราร้อยละ ๔ ของราคาประกาศซึ่งเท่ากับ ๓๘.๔๐ บาท ต่อเมตริกตัน คำนวณมูลค่าเป็นเงิน

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๙ -

๖,๙๕๖,๙๗๓.๗๐ บาท รวมมูลค่าความเสียหายกรณีการทำเหมืองในพื้นที่ที่ไม่ได้
รับอนุญาตประทานบัตร ๑๘๐,๘๘๑,๓๑๖.๑๐ บาท ปริมาณแร่ถ่านหินที่เกิดจาก
การทำเหมืองโดยไม่ปฏิบัติตามแผนผังโครงการทำเหมืองและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน
ออกประทานบัตร ๒๘๒,๑๑๔.๓๖ เมตริกตัน แบ่งเป็นมูลค่าแร่ถ่านหินที่จำเลยที่ ๑
ได้รับประโยชน์โดยนำปริมาณแร่คูณกับราคาประกาศของแร่ถ่านหินที่โจทก์ประกาศกำหนด
เป็นคราว ๆ คำนวณมูลค่าเป็นเงิน ๒๗๐,๘๒๙,๗๘๕.๖๐ บาท และค่าภาคหลวงแร่
ที่รัฐควรได้รับจากปริมาณแร่ถ่านหินคิดเป็นอัตราร้อยละ ๔ ของราคาประกาศ ซึ่ง
เท่ากับ ๓๘.๔๐ บาท ต่อเมตริกตัน คำนวณมูลค่าเป็นเงิน ๑๐,๘๓๓,๑๙๑.๔๒ บาท
รวมมูลค่าความเสียหายกรณีการทำเหมืองโดยไม่ปฏิบัติตามแผนผังโครงการทำเหมืองและเงื่อนไข
ที่กำหนดไว้ในการออกประทานบัตร ๒๘๑,๖๖๒,๙๗๗ บาท รวมมูลค่าความเสียหายทั้งสิ้น
๔๖๒,๕๔๔,๒๙๓.๑๒ บาท นอกจากนี้จำเลยที่ ๑ ต้องรับผิดชอบชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ
๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินจำนวน ๔๖๒,๕๔๔,๒๙๓.๑๒ บาท นับตั้งแต่วันที่ ๕ กรกฎาคม
๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันที่พนักงานเจ้าหน้าที่โจทก์ได้ตรวจสอบพบการกระทำฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ของจำเลยที่ ๑ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่รัฐดังกล่าวจนถึงวันฟ้องเป็นเวลา ๕๖๗ วัน เป็นเงิน ๔๔,๓๘๕,๒๔๓.๔๗ บาท รวมเป็นต้นเงินและดอกเบี้ยทั้งสิ้น ๕๐๖,๙๒๙,๕๓๖.๕๙ บาท คดีนี้เป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ในส่วนของคดีอาญา จำเลยที่ ๑ ให้การรับสารภาพ ฐานทำเหมืองโดยไม่ปฏิบัติตามแผนผังโครงการทำเหมือง และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในการออกประทานบัตรและทำเหมือง ไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๘ (พ.ศ. ๒๕๑๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่ง พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ได้ส่งเรื่องไปยังเจ้าพนักงาน อุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ (จังหวัดลำพูน) ทำการเปรียบเทียบปรับจำเลยที่ ๑ แล้ว จำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด เชียงใหม่ทวีทรัพย์เอ็นจิเนียริง ในวันที่จำเลยที่ ๑ เปิดทำการเหมืองแร่ถ่านหินที่เกิดเหตุ จำเลยที่ ๒ จึงเป็นหุ้นส่วน ประเภทไม่จำกัดความรับผิด ซึ่งต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวนและ ในเวลาต่อมาจำเลยที่ ๒ เป็นกรรมการผู้มีอำนาจดำเนินการแทนจำเลยที่ ๑ แต่เพียง ผู้เดียว จำเลยที่ ๒ เป็นผู้แสดงเจตนาดำเนินการแทนจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ จึงเป็น ผู้มีส่วนรู้เห็นและมีผลประโยชน์ร่วมกับจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ จึงต้องรับผิดชอบในฐานะ

(๓๑ พ.)

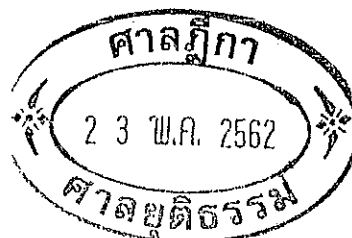

สำหรับศาลใช้

- ๑๑ -

ส่วนตัวร่วมกับจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้เต็มจำนวนที่จำเลยที่ ๑ ต้องรับผิดชอบแก่โจทก์
ขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงิน ๕๐๖,๙๒๙,๕๓๖.๕๙ บาท และดอกเบี้ยใน
อัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงิน ๔๖๒,๕๔๔,๒๙๓.๑๒ บาท นับตั้งจากวันฟ้อง
เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์

จำเลยทั้งสองให้การและแก้ไขคำให้การว่า ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ
ของกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้โจทก์มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล
ส่งเสริม และสนับสนุนการประกอบเหมืองแร่ โดยไม่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้มีสิทธิ
เรียกร้องเอาแร่หรือมูลค่าแร่คืนจากผู้ประกอบการที่ได้รับประทานบัตรหรือไม่ได้ประทานบัตร
ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ และกฎกระทรวงฉบับอื่น ๆ ก็ไม่ได้ให้อำนาจโจทก์
เช่นกัน ผู้มอบอำนาจตามหนังสือมอบอำนาจเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๔ ไม่มีอำนาจ
กระทำการแทนโจทก์ การมอบอำนาจให้นายไพรัตน์ เตชะวิวัฒนาการ ผู้อำนวยการ
สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต ๓ ฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีนี้
จึงไม่ชอบ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง จำเลยที่ ๑ ปฏิบัติตามระเบียบและคำสั่งของโจทก์
และราชการมาโดยตลอด ไม่ได้ทำเหมืองออกนอกประทานบัตรหรือไม่ถูกต้องตาม

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๒ -

กฎหมายตามฟ้อง ระหว่างการเปิดเหมืองตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จนถึงเดือนมกราคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๑ ผลิตแร่ถ่านหินได้ปริมาณทั้งสิ้น ๕๔๒,๘๔๒ เมตริกตัน ล้วนเป็นแร่ถ่านหินที่เกิดจากการทำเหมืองแร่ในเขตประทานบัตรทั้งสิ้นโดยยื่นรายงานการทำเหมืองแร่ประจำเดือน (ทธ. ๔๐) พร้อมส่งแผนที่แสดงการทำเหมืองให้โจทก์ตรวจสอบทุกเดือน อีกทั้งระหว่างดำเนินการทำเหมืองมีวิศวกรหรือเจ้าหน้าที่ของโจทก์มาควบคุมตรวจสอบการทำเหมืองของจำเลยที่ ๑ อยู่ตลอดเวลา จำเลยที่ ๑ ทำเหมืองภายในเขตประทานบัตรโดยไม่ได้ทำการขยายขอบเขตป่อเหมืองออกนอกเขตหากแต่เกิดจากการพังทลายของพื้นดินบริเวณขอบเหมืองบางส่วนในช่วงปลายปี ๒๕๕๔ ถึงกลางปี ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นช่วงเวลาภายหลังจำเลยที่ ๑ ปิดกิจการทำเหมืองแล้ว โจทก์เคยแจ้งความดำเนินคดีแก่จำเลยที่ ๑ ว่าทำเหมืองแร่นอกเขตประทานบัตร แต่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง คดีถึงที่สุดแล้ว โจทก์คิดคำนวณปริมาณแร่ถ่านหินโดยการคาดคะเน ไม่มีหลักฐานทางธรณีวิทยาหรือกายภาค วิธีคิดคำนวณและเหตุผลไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และเรียกเก็บเงินค่าภาคหลวงซ้ำซ้อนกับที่จำเลยที่ ๑ ชำระไปแล้ว จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนแปรสภาพจากห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นบริษัทจำกัด

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๓ -

และเข้าดำเนินกิจการเหมืองแร่ภายหลังจากเป็นบริษัทจำกัดแล้ว จำเลยที่ ๒ จึงไม่มี

หน้าที่ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัวร่วมกับจำเลยที่ ๑ ขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว พิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงิน

๒๙๖,๘๑๘,๓๑๒.๒๕ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินจำนวน

๒๗๐,๘๒๙,๗๘๕.๖๐ บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖)

เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระค่าฤชาธรรมเนียม

แทนโจทก์ตามจำนวนทุนทรัพย์ที่โจทก์ชนะคดี โดยกำหนดค่าทนายความให้ ๒๐,๐๐๐ บาท

คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

โจทก์และจำเลยทั้งสองอุทธรณ์

ศาลฎีกา

ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยทั้งสองร่วมกัน

รับผิดชอบชำระเงิน ๔๔๔,๗๕๔,๑๒๘ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี

ของต้นเงินจำนวนดังกล่าว นับแต่วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่า

จะชำระเสร็จแก่โจทก์ และให้ร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์

แทนโจทก์ เฉพาะค่าธรรมเนียมศาลให้ใช้แทนตามจำนวนทุนทรัพย์ที่โจทก์ชนะคดี

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๔ -

โดยกำหนดค่าทนายความรวม ๓๐,๐๐๐ บาท นอกจากนี้แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษา
ศาลชั้นต้น

จำเลยทั้งสองฎีกา

ศาลฎีกาตรวจสอบสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังยุติได้ว่า
โจทก์เป็นส่วนราชการระดับกรมสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล
ส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบกิจการเหมืองแร่ จำเลยที่ ๑ เดิมเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด
มีจำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๓ จำเลยที่ ๑ ได้รับ
ประทานบัตรให้ทำเหมืองแร่ถ่านหินบนบกโดยวิธีทำเหมืองทาบ ณ ตำบลลี่ อำเภอลี่
จังหวัดลำพูน เนื้อที่ ๑๐๑ ไร่ ๒ งาน ๗ ตารางวา เป็นเวลา ๑๐ ปี และจำเลยที่ ๑
ได้รับอนุญาตให้เปิดการทำเหมืองแร่ถ่านหินในวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ต่อมาวันที่
๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทจำกัด มีจำเลยที่ ๒
เป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญของบริษัทผูกพันจำเลยที่ ๑
ระหว่างจำเลยที่ ๑ ทำเหมืองแร่เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่สำนักงาน
อุตสาหกรรมและการเหมืองแร่เขต ๓ เชียงใหม่ ได้เข้าไปตรวจสอบการทำเหมืองแร่

ของจำเลยที่ ๑ พบว่าหมุดหลักเขตที่กำหนดขอบเขตเหมืองแร่ของจำเลยที่ ๑ สูญหาย
และมีการนำเปลือกดินไปกองไว้ผิดแผนผังโครงการ จึงได้ทำการเปรียบเทียบปรับจำเลย
ที่ ๑ พร้อมทั้งแจ้งให้จำเลยที่ ๑ ดำเนินการ ให้มีการรังวัดเพื่อปักหลักหมุดแนวเขต
ทำเหมืองแร่ใหม่ แต่จำเลยที่ ๑ ไม่ได้ดำเนินการวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๕
เจ้าหน้าที่ของสำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต ๓ เชียงใหม่
ได้เข้าตรวจสอบพื้นที่เหมืองแร่ภายในโครงการตรวจสอบสภาพเหมืองแร่ในลุ่มแม่น้ำลี้
เพื่อทำพื้นที่เหมืองแร่ก่อสร้างน้ำทางแก้มลิงเพื่อแก้ปัญหาวอทกภัย โดยมีการตรวจสอบ
เหมืองแร่ของจำเลยที่ ๑ ด้วย แล้วเจ้าหน้าที่รายงานว่าจำเลยที่ ๑ ทำเหมืองแร่
ออกนอกเขตประทานบัตรคิดเป็นเนื้อที่ ๒๙ ไร่ ๑ งาน ๙๐ ตารางวา กับจำเลย
ที่ ๑ ทำเหมืองแร่ไม่เป็นไปตามแผนผังโครงการเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในการออก
ประทานบัตร ได้มีการดำเนินคดีแก่จำเลยที่ ๑ กรณีทำเหมืองแร่โดยไม่ปฏิบัติตาม
แผนผังโครงการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในการออกประทานบัตรตามมาตรา ๕๗
แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ จำเลยที่ ๑ ให้การรับสารภาพ และยอมชำระ
ค่าปรับตามที่เจ้าพนักงานเปรียบเทียบปรับ ส่วนกรณีทำเหมืองแร่นอกเขตประทานบัตร

จำเลยที่ ๑ ให้การปฏิเสธ อัยการจังหวัดลำพูนมีคำสั่งไม่ฟ้องเพราะเห็นว่าจำเลยที่ ๑

ไม่ได้กระทำโดยเจตนา ระหว่างทำเหมืองแร่จำเลยที่ ๑ ผลิตแร่ถ่านหินได้

๕๔๒,๒๙๓ เมตริกตัน และจ่ายค่าภาคหลวงรวม ๒๐,๘๒๔,๐๕๑.๒๐ บาท

ปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองข้อแรกมีว่า โจทก์มีอำนาจ
ฟ้องหรือไม่ ที่จำเลยทั้งสองฎีกาว่ากฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน
และการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๕๖ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐
และกฎกระทรวงฉบับอื่น ๆ ไม่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้โจทก์มีสิทธิเรียกร้องเอาแร่
หรือมูลค่าแร่คืนจากผู้ประกอบการที่ได้รับประทานบัตรหรือไม่ได้รับประทานบัตรได้
ทั้งพื้นที่ดินที่จำเลยที่ ๑ ประกอบการทำเหมืองแร่ก็ไม่ใช่ที่ดินที่โจทก์มีสิทธิครอบครอง
หรือมีอำนาจกำกับดูแลหรือจะใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องนั้น เห็นว่า ตามกฎกระทรวง
แบ่งส่วนราชการกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม
พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้โจทก์มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่
กำกับดูแลส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบกิจการเหมืองแร่ รวมถึงรักษาคุณภาพ

สิ่งแวดลอมและความปลอดภัย โจทก์จึงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการอนุญาตให้ประกอบกิจการ
เหมืองแร่และควบคุมดูแลให้ผู้ประกอบการเหมืองแร่ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบของ
ทางราชการตลอดจนข้อตกลงในการประกอบการดังกล่าว หากมีการฝ่าฝืนก็มีอำนาจบังคับ
ให้เป็นไปตามกฎหมายและเรียกค่าเสียหายเกี่ยวกับการเหมืองแร่ในฐานะเป็นผู้แทน
ของรัฐได้ ดังนี้โจทก์จึงมีอำนาจเรียกเอาแร่หรือมูลค่าแร่ที่จำเลยที่ ๑ ได้ไปโดยมิชอบ
จากการประกอบการเหมืองแร่เป็นคดีนี้ได้ และที่จำเลยทั้งสองฎีกาว่า นางสาวนภาพร
อรุณเกียรติกิจอง ไม่มีอำนาจรักษาราชการแทนอธิบดีโจทก์ การมอบอำนาจให้ฟ้องคดีนี้
ของโจทก์ไม่ชอบนั้น เห็นว่า โจทก์นำสืบว่า ขณะนางสาวนภาพร ตำแหน่งวิศวกร
โลหการเชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้มีอาวุโสในลำดับที่ ๔ ตามคำสั่งกระทรวงอุตสาหกรรม
เอกสารหมายเลข จ.๓ ลงลายมือชื่อมอบอำนาจลงคดีมีเอกสารหมายเลข จ.๔ ให้ฟ้องคดีนี้
แทนโจทก์นั้น ผู้มีอาวุโสลำดับก่อนนั้นไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ เมื่อจำเลยทั้งสองมิได้นำสืบ
ให้เห็นเป็นอย่างอื่น คงอ้างลอย ๆ ว่านายปณิธาน จินดาฎ ผู้มีอาวุโสในลำดับก่อน
นางสาวนภาพร ยังอยู่ปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่มีหลักฐานหักล้างชัดเจน จึงต้องรับฟังว่า
นางสาวนภาพรมอบอำนาจให้ฟ้องคดีโดยชอบ ฎีกาของจำเลยทั้งสองข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองข้อต่อไปมีว่า จำเลยที่ ๑
ทำเหมืองแร่โดยถูกต้องตามประทานบัตรและต้องชดใช้ราคาแร่ถ่านหินหรือไม่
คู่ความนำสืบรับกันฟังยุติได้ว่า ในการทำเหมืองแร่จำเลยที่ ๑ ต้องปฏิบัติตาม
แผนผังโครงการทำเหมืองแร่ถ่านหิน คำขอประทานบัตรที่ ๖/๒๕๕๐ หมายเลขหลัก
หมายเหตุเหมืองแร่ที่ ๒๕๙๖๓ ตามเอกสารหมายเลข จ.๘ ที่จำเลยที่ ๑ ทำเสนอ
แก่โจทก์ โดยข้อ ๔ การวางแผนและการออกแบบการทำเหมืองตามตารางที่ ๓
ระบุขอบเขตพื้นที่ทำเหมืองไว้ ๓๐ ไร่ ๒ งาน ๕๕ ตารางวา และเมื่อรวมกับ
พื้นที่อื่นได้แก่ บริเวณที่กองเก็บเปลือกดินและเศษหิน บริเวณที่เว้นการทำเหมือง
ระยะ ๕ เมตร จากแนวเขตประทานบัตรร่องระบายน้ำรวมเหมืองและคันท่านบดิน
อัดแน่น บ่อดักตะกอน ลานกองเก็บแร่ กับพื้นที่ใช้สอยอื่นแล้วเป็นพื้นที่ทั้งหมด
๑๐๑ ไร่ ๒ งาน ๗ ตารางวา ข้อ ๕ วิธีการทำเหมืองแร่ จะเปิดการทำเหมืองโดย
ลดระดับทีละชั้น ชั้นละ ๑๐ เมตร ใช้วิธีการทำเหมืองแร่แบบชันบันได โดยกำหนดให้
ในแต่ละชั้นความสูง ๑๐ เมตรนั้น มีความกว้างของ Bench ไม่น้อยกว่าความสูงโดยมี
ความลาดเอียงของมุมเหมืองสุดท้าย (Final Pit Slope) น้อยกว่า ๔๕ องศาเสมอ

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๑๙ -

ตารางที่ ๔ ระบุปริมาณดินจากการ เปิดหน้าดิน ๘๔๖,๑๒๕.๐๖ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งจะได้ ปริมาณถ่านหิน ๗๙,๐๐๗.๔๕ เมตริกตัน และได้ความจากนายวิลาศ สกษมณี และ นายชาตรี ศรีโหวานัย พยานโจทก์เบิกความว่าพยานทั้งสองมีตำแหน่งนายช่างรังวัดชำนาญงาน ที่สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เขต ๓ เชียงใหม่ ได้รับคำสั่งให้ทำการ รังวัดเหมืองแร่ของจำเลยที่ ๑ โดยใช้อุปกรณ์กล้องสำรวจประมวลผลรวม (Total Station) เพื่อรู้ค่าพิกัดจุดและระดับความสูงของพื้นที่รังวัด ได้เก็บรายละเอียดรูปบ่อเหมืองที่จำเลย ที่ ๑ ชุด เพื่อทราบรูปร่างลักษณะและความลึกของบ่อเหมือง เมื่อได้รูปร่างเหมืองแร่ที่ จำเลยที่ ๑ ชุดแล้ว จะรู้ค่าพิกัดพื้นที่ที่จำเลยที่ ๑ ชุดแร่ทั้งหมด ภายหลังจากนำค่าพิกัด ดังกล่าวมาคำนวณขึ้นรูปแผนที่และวางกรอบกับแผนที่ตามคำขอประทานบัตรของจำเลย ที่ ๑ จึงทราบว่าจำเลยที่ ๑ ชุดแร่อยู่นอกเขตแผนที่ตามคำขอประทานบัตร ตาม แผนที่เอกสารหมาย จ.๑๓ ในการรังวัดพื้นที่ทำเหมืองแร่ของจำเลยที่ ๑ ตรวจสอบ ได้ว่ามีพื้นที่ ๑๐๓ ไร่ ๑ งาน ๕ ตารางวา กับมีนายสมปอง หวังรุ่งวิชัยศรี วิศวกรเหมืองแร่ชำนาญการ พยานโจทก์เบิกความว่า หลังจากนายชาตรีและนายวิลาศ ไปดำเนินการตรวจสอบบ่อเหมืองของจำเลยที่ ๑ แล้ว พยานทราบผลตรวจสอบว่า

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๒๐ -

พื้นที่ประทานบัตรของจำเลยที่ ๑ ที่ได้รับอนุญาตให้ทำแร่ถ่านหินมีลักษณะเป็นบ่อ
เหมืองหลุมเดียว ซึ่งตามแผนผังโครงการที่ได้รับอนุญาตจำเลยที่ ๑ ได้ออกแบบการ
ทำเหมืองไว้ ๒ บ่อเหมือง ให้นำผลการรังวัดมาเปรียบเทียบกับแผนที่ในแผนผังโครงการ
ทำเหมืองปรากฏว่าภายในเขตประทานบัตรของจำเลยที่ ๑ มีการทำเหมืองผิดแผนผัง
โครงการที่โจทก์ได้อนุญาตและมีการทำเหมืองออกนอกเขตประทานบัตร จากนั้น
ได้คิดหาปริมาตรดินหินทรายและแร่ที่ถูกจำเลยที่ ๑ เอาออกไปจนเป็นบ่อเหมืองรวม
๖,๘๖๕,๕๑๐.๗๐ ลูกบาศก์เมตร แยกเป็นในเขตประทานบัตร ๔,๕๗๑,๘๕๖.๒๓ ลูกบาศก์เมตร
นอกเขตประทานบัตร ๒,๒๙๓,๖๕๔.๔๗ ลูกบาศก์เมตร ตามเอกสารหมาย จ.๑๕
จากนั้นพยานได้คิดคำนวณจากน้ำหนักของแร่ถ่านหินที่จำเลยที่ ๑ ได้ไปจากการ
ทำเหมืองในเขตประทานบัตรที่ผิดแผนผังโครงการและนอกเขตประทานบัตรมีน้ำหนัก
ก็เมตริกตันโดยการหาสัดส่วนระหว่างดินหินทรายกับแร่ถ่านหินเป็นจำนวนเท่าไร
โดยใช้หลัก Stripping Ratio โดยนำปริมาตรของดินหินทรายและแร่ที่รวมปะปน
ในพื้นที่ประทานบัตรและนอกเขตประทานบัตรจำนวน ๖,๘๖๕,๕๑๐.๗๐ ลูกบาศก์เมตร
หารด้วยปริมาณแร่ถ่านหินทั้งหมดที่จำเลยที่ ๑ ทำเหมืองจนได้แร่ถ่านหินนับตั้งแต่วันที่

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๒๑ -

จำเลยที่ ๑ ได้รับอนุญาตจนถึงวันหยุดการทำเหมืองและจำเลยที่ ๑ ได้ชำระค่าภาคหลวง
ตามกฎหมาย ซึ่งมีน้ำหนักแร่ถ่านหินจำนวน ๕๔๒,๒๙๓ เมตริกตัน ผลลัพธ์ที่ได้คือ
๑๒.๖๖๐๑๔๙๙๕๕๕๘ ส่วน ตามหลักการคำนวณมาตรฐานของแร่ถ่านหินจะกำหนดให้แร่ถ่านหิน
มีค่าความถ่วงจำเพาะอยู่ที่ ๑.๓๐ ซึ่งจำเลยที่ ๑ ได้ออกแบบการทำเหมืองโดยระบุค่า
ความถ่วงจำเพาะของแร่ถ่านหินอยู่ที่ ๑.๓๐ เช่นเดียวกัน ดังนั้น ในอัตราส่วนปริมาตร
ดินหินทรายปะปนแร่ถ่านหินจำนวน ๑๒.๖๖๐๑๔๙๙๕๕๕๘ ส่วนจะมีแร่ถ่านหินอยู่ ๑ ส่วน
(ในหน่วยเมตริกตัน) ซึ่งต้องแปลงอัตราส่วนแร่ถ่านหิน (ในหน่วยเมตริกตัน) ให้เป็น
อัตราส่วนแร่ถ่านหิน จำนวน ๑ ส่วน (ในหน่วยลูกบาศก์เมตร) โดยการใช้ค่าความถ่วง
จำเพาะของแร่ถ่านหิน ๑.๓๐ มาหาร ผลลัพธ์ที่ได้คือ ๐.๗๖๙๒๓๐๗๖๙๒ ดังนั้น
อัตราส่วนของดินหินทรายปนแร่ถ่านหินจำนวน ๑๒.๖๖๐๑๔๙๙๕๕๕๘ จะมีแร่ถ่านหินอยู่
๑ ส่วน ใน ๑ ส่วนของแร่ถ่านหินมีค่าเท่ากับ ๐.๗๖๙๒๓๐๗๖๙๒ (ในหน่วยลูกบาศก์เมตร)
เมื่อนำอัตราส่วนของแร่ถ่านหินจำนวน ๐.๗๖๙๒๓๐๗๖๙๒ (ในหน่วยลูกบาศก์เมตร)
หักออกจากปริมาตรดินหินทรายปนแร่ถ่านหินจำนวน ๑๒.๖๖๐๑๔๙๙๕๕๕๘ (ในหน่วย
ลูกบาศก์เมตร) จะได้อัตราส่วนดินหินทรายจำนวน ๑๑.๘๙๐๙๑๙๑๘๖๖ (ในหน่วย

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๒๒ -

ลูกบาศก์เมตร) ต่ออัตราส่วนแร่ถ่านหินจำนวน ๐.๗๖๙๒๓๐๗๖๙๒ (ในหน่วยลูกบาศก์เมตร)

สรุปอัตราส่วนระหว่างดินหินทรายปนแร่ถ่านหินมีหน่วยเป็นลูกบาศก์เมตรเท่ากับ

๑๑.๘๙๐๙๑๙๑๘๖๖ : ๐.๗๖๙๒๓๐๗๖๙๒ เมื่อหินดินทรายและแร่ถ่านหินในเขต

ประทานบัตรมีจำนวน ๔,๕๗๑,๘๕๖.๒๓ ลูกบาศก์เมตร คูณด้วยอัตราส่วนของ

แร่ถ่านหิน ๐.๗๖๙๒๓๐๗๖๙๒ (ในหน่วยลูกบาศก์เมตร) จะได้ผลลัพธ์เป็น

๓,๕๑๖,๘๑๒.๔๘๔๔๗๔๗๑๒๑ แล้วหารด้วยอัตราส่วนของดินหินทรายที่มีแร่ถ่านหิน

ปะปน ๑๒.๖๖๐๑๔๙๙๕๕๘ (ในหน่วยลูกบาศก์เมตร) จะได้ผลลัพธ์เป็นปริมาณแร่ถ่านหิน

ในเขตประทานบัตรจำนวน ๒๗๗,๗๘๖.๐๐๕๔๓๘๕๔๙๖ ลูกบาศก์เมตร ส่วนปริมาณ

ดินหินทรายและแร่ถ่านหินนอกเขตประทานบัตรมีจำนวน ๒,๒๙๓,๖๕๔.๔๗ ลูกบาศก์เมตร

คำนวณด้วยวิธีเดียวกันจะได้ผลลัพธ์ปริมาณแร่ถ่านหินนอกเขตประทานบัตร

๑๓๙,๓๖๒.๔๕๖๐๘๔๔๐๑๘ ลูกบาศก์เมตร รวมปริมาณแร่ถ่านหินที่จำเลยที่ ๑ เอาไป

โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้งสิ้น ๔๑๗,๑๔๘.๔๖๑๕๒๒๙๕๑๔ ลูกบาศก์เมตร การหา

ปริมาณแร่ถ่านหินว่ามีน้ำหนักเท่าไรคิดได้โดยการนำปริมาณแร่ถ่านหินที่มีหน่วยเป็น

ลูกบาศก์เมตรมาคูณด้วยค่าความถ่วงจำเพาะของแร่ถ่านหินผลลัพธ์ที่ได้จะมีค่า

เป็นน้ำหนักแร่ถ่านหิน ซึ่งคำนวณแล้วได้ปริมาณแร่ถ่านหินในเขตประทานบัตร

๓๖๑,๑๒๑.๘๐๗๐๗๐๑๑๔๕ เมตริกตัน ได้ปริมาณแร่ถ่านหินนอกเขตประทานบัตร

๑๘๑,๑๗๑.๑๙๒๙๐๙๗๒๒๓ เมตริกตัน ตามแผนผังโครงการทำเหมืองเอกสารหมายเลข

จ.๘ ที่จำเลยที่ ๑ ออกแบบและเสนอขอประทานบัตรและได้รับอนุญาตประทานบัตร

ระบุปริมาณแร่ถ่านหินที่สามารถทำเหมืองได้จำนวน ๗๙,๐๐๗.๔๕ เมตริกตัน ดังนั้น

ปริมาณแร่ถ่านหินในเขตประทานบัตรที่จำเลยที่ ๑ เอาไปโดยไม่ชอบมีจำนวน

๒๘๒,๑๑๔.๓๕๗๐๗๐๑๑๔๕ เมตริกตัน สรุปลักษณะถ่านหินที่จำเลยที่ ๑ เอาไป

โดยไม่ชอบทั้งสิ้น ๔๖๓,๒๘๕.๕๔๙๙๗๙๘๓๖๘ เมตริกตัน รายละเอียดตามรายการ

ประเมินปริมาณแร่ถ่านหินเอกสารหมายเลข จ.๑๙ และ จ.๒๐ เห็นว่า การทำเหมืองที่

จำเลยที่ ๑ ได้รับประทานบัตรตามแผนผังโครงการเอกสารหมายเลข จ.๘ ระบุไว้ชัดเจนว่า

มีขอบเขตพื้นที่ทำเหมืองโดยการขุดเปิดหน้าดินได้ ๓๐ ไร่ ๒ งาน ๕๕ ตารางวา

โดยมี ๒ ป่อ เป็นแบบชั้นบันไดตามความสูงของบันไดแต่ละชั้นไม่เกิน ๑๐ เมตร

ความกว้างของแต่ละชั้นไม่น้อยกว่า ๑๐ เมตร มีปริมาณเปลือกดินและเศษหินที่ต้องเปิด

๘๔๖,๑๒๕.๐๖ ลูกบาศก์เมตร มีปริมาณแร่ถ่านหินที่สามารถทำเหมืองได้ตามการออกแบบ

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๒๔ -

ในแผนผังโครงการรวม ๗๙,๐๐๗.๔๕ เมตริกตัน แต่จำเลยทั้งสองนำสืบรับว่า ในการทำเหมือง
จำเลยที่ ๑ ทำผิดแผนผังโครงการดังกล่าวโดยไม่ทำในลักษณะชั้นบันไดแต่ทำเป็นแนวตั้ง
๙๐ องศา มีกรณีของเหมืองพังทลายต่อเนื่องค่อนข้างมากจนเกิดเหตุการณ์ดินถล่มทับบิดา
ของจำเลยที่ ๒ ซึ่งดูแลการทำเหมืองถึงแก่ความตาย นอกจากนี้ปริมาณแร่ถ่านหินที่จำเลย
ที่ ๑ ทำเหมืองได้และเสียค่าภาคหลวงแล้วทั้งหมดตั้งแต่เปิดจนปิดเหมืองมีจำนวนทั้งสิ้น
๕๔๒,๒๙๓ เมตริกตัน ก็สอดคล้องกับปริมาณแร่ถ่านหินสำรวจทางธรณีวิทยาในเขต
พื้นที่คำขอประทานบัตรที่จำเลยที่ ๑ สำรวจและระบุไว้ในแผนผังโครงการทำเหมือง
เอกสารหมาย จ.๘ ว่ามีจำนวน ๕๑๐,๐๐๐ เมตริกตัน ซึ่งเป็นแร่ถ่านหินที่กระจาย
ทั่วทั้งพื้นที่ตามคำขอประทานบัตรจำนวน ๑๐๑ ไร่เศษ และต้องทำเหมืองในแนวตั้งทั้ง
๑๐๑ ไร่เศษ จึงจะได้ปริมาณแร่ถ่านหิน ๕๑๐,๐๐๐ เมตริกตัน ฉะนั้น การที่
จำเลยที่ ๑ ทำเหมืองในแนวตั้งมิได้ทำในลักษณะชั้นบันไดและทำเหมืองได้ปริมาณ
แร่ถ่านหินถึง ๕๔๒,๒๙๓ เมตริกตัน เกินกว่าที่ระบุไว้ในแผนผังโครงการทำเหมือง
เอกสารหมาย จ.๘ ที่มีขอบเขตพื้นที่ทำเหมืองเพียง ๓๐ ไร่เศษ และจะได้ปริมาณ
แร่ถ่านหินเพียง ๗๙,๐๐๗.๔๕ เมตริกตัน ไปเป็นจำนวนมากหลายเท่าตัว จึงมีเหตุผล

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๒๕ -

และนำหนังสือรับฟังตามที่โจทก์นำสืบว่า จำเลยที่ ๑ ทำเหมืองผิวดินฝังโครงการ
ทำเหมืองอันเป็นการฝ่าฝืนประทานบัตรที่จำเลยที่ ๑ ได้รับ จำเลยที่ ๑ จึงต้อง
รับผิดชอบหรือชดใช้ราคาแร่ถ่านหินในส่วนที่เกินจากปริมาณแร่ถ่านหินที่จำเลยที่ ๑
พึงได้จากการทำเหมืองตามคำขอประทานบัตรซึ่งจำเลยที่ ๑ มีได้นำสืบให้เห็น
เป็นอย่างอื่น ส่วนโจทก์มีนายสมปอง ตำแหน่งวิศวกรเหมืองแร่ชำนาญการมนำสืบ
ตามหลักวิชาการทำเหมืองแร่ในการคำนวณหาปริมาณแร่ถ่านหินที่จำเลยที่ ๑ ต้อง
รับผิดชอบดังกล่าว ซึ่งได้ความว่าในการคำนวณปริมาณดินหินทรายและแร่ที่ปะปนกัน
ที่จำเลยที่ ๑ ขุดทั้งสิ้น สามารถได้ปริมาณแร่ถ่านหิน ๕๔๒,๘๔๒ เมตริกตัน
ซึ่งใกล้เคียงกับปริมาณแร่ถ่านหินที่จำเลยที่ ๑ ทำเหมืองแร่ได้ทั้งหมดตั้งแต่เปิด
จนปิดเหมืองแร่จำนวน ๕๔๒,๒๙๓ เมตริกตัน โดยจำเลยที่ ๑ ได้เสียค่าภาคหลวง
ในปริมาณแร่ดังกล่าวแล้ว จึงรับฟังได้ว่าปริมาณแร่ถ่านหินที่จำเลยที่ ๑ ได้จากการ
ทำเหมืองทั้งสิ้นจำนวน ๕๔๒,๒๙๓ เมตริกตัน เมื่อหักด้วยปริมาณแร่ถ่านหินที่
จำเลยที่ ๑ มีสิทธิได้ตามประทานบัตรจำนวน ๗๙,๐๐๗.๔๕ เมตริกตัน จึงเป็น
ปริมาณแร่ถ่านหินที่จำเลยที่ ๑ ได้ไปโดยไม่ชอบและต้องคืนหรือชดใช้ราคาแก่โจทก์

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๒๖ -

จำนวน ๔๖๓,๒๘๕.๕๕ เมตริกตัน ซึ่งโจทก์เรียกร้องราคาแร่ถ่านหินตามประกาศ
ของโจทก์ในการเรียกเก็บค่าภาคหลวงแร่ในขณะเกิดเหตุ เมตริกตันละ ๙๖๐ บาท
โดยจำเลยที่ ๑ ไม่น่าสืบโต้แย้งให้เห็นเป็นอย่างอื่น จึงรับฟังได้ว่าแร่ถ่านหินมีราคา
เมตริกตันละ ๙๖๐ บาท แต่ต้องหักค่าภาคหลวงแร่ถ่านหินจำนวนนี้ในอัตราร้อยละ
๔ ของราคาแร่ถ่านหินที่จำเลยที่ ๑ ได้ชำระให้โจทก์ไว้แล้วออกจากราคาดังกล่าว
ด้วยซึ่งคิดเป็นค่าภาคหลวงแร่ถ่านหินเมตริกตันละ ๓๘.๔๐ บาท คงเหลือราคา
แร่ถ่านหินเมตริกตันละ ๙๒๑.๖๐ บาท เมื่อจำนวนแร่ถ่านหินที่จำเลยที่ ๑ ต้องชดใช้
ราคาแกโจทก์มีจำนวนทั้งสิ้น ๔๖๓,๒๘๕.๕๕ เมตริกตัน จึงคิดเป็นเงินทั้งสิ้น
๔๒๖,๙๖๓,๙๖๒.๘๘ บาท แม้ถึงโจทก์จะอ้างว่าจำเลยที่ ๑ ทำเหมืองนอกเขต
ประทานบัตรส่วนหนึ่ง และทำเหมืองในเขตประทานบัตรโดยไม่ปฏิบัติตามแผนผัง
โครงการทำเหมืองและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในการออกประทานบัตรส่วนหนึ่ง แต่การ
ทำเหมืองนอกเขตประทานบัตรก็ถือเป็นการทำเหมืองโดยไม่ปฏิบัติตามแผนผังโครงการ
ทำเหมืองและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในการออกประทานบัตรอยู่ด้วยเพราะเป็นการทำเหมือง
ครั้งเดียวกันต่อเนื่องกันกรณีจึงไม่จำต้องวินิจฉัยว่าจำเลยที่ ๑ ทำเหมืองส่วนหนึ่งนอกเขต

ประธานบัตรตามที่โจทก์ฟ้องหรือทำเหมืองทั้งหมดในเขตประธานบัตรตามที่มีจำนวนที่ ๑

ให้การต่อสู้ ฎีกาของจำเลยทั้งสองข้อนี้ฟังขึ้นบางส่วน

ปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองข้อสุดท้ายมีว่า จำเลยที่ ๒

ต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๑ หรือไม่ เห็นว่า จำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เชียงใหม่ทวีทรัพย์เงินจีนี่เรียงโดยลงลายมือชื่อในคำขอประธานบัตร

ทำเหมืองแร่แทนห้างดังกล่าว และเมื่อห้างดังกล่าวได้รับประธานบัตรทำเหมืองแร่แล้ว

ก็ได้เปลี่ยนสภาพเป็นบริษัทจำกัด คือจำเลยที่ ๑ โดยยังมีจำเลยที่ ๒ เป็นกรรมการ

ผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญของบริษัทผูกพันจำเลยที่ ๑ อีกต่อมา

ทั้งในการประกอบกิจการเหมืองแร่อยู่ในความดูแลและบริหารงานของจำเลยที่ ๒

ดังปรากฏจากรายงานการทำเหมืองของวิศวกรควบคุมประจำเดือนมีจำเลยที่ ๒

ลงชื่อรับทราบตลอดมาตามเอกสารหมายเลข ล.๗ หนังสือขอเปิดการทำเหมือง มีจำเลย

ที่ ๒ เป็นผู้ลงลายมือชื่อตามเอกสารหมายเลข จ.๑๑ บันทึกการเปรียบเทียบปรับจำเลย

ที่ ๑ ในความผิดตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ และบันทึกคำให้การของผู้ต้องหา

มีจำเลยที่ ๒ ลงชื่อในช่องผู้ต้องหาตามเอกสารหมายเลข จ.๒๒ จึงรับฟังได้ว่าจำเลยที่ ๒

(๓๑ พ.)

สำหรับศาลใช้

- ๒๘ -

ร่วมกับจำเลยที่ ๑ ในการละเมิดเอาแร่ถ่านหินไปโดยมิชอบ จำเลยที่ ๒ จึงต้องร่วม

รับผิดชอบกับจำเลยที่ ๑ ชดใช้ราคาแร่ถ่านหินแก่โจทก์ ฎีกาของจำเลยทั้งสองข้อนี้

ฟังไม่ขึ้น

พิพากษาแก่เป็นว่า ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงิน ๔๒๖,๙๖๓,๙๖๒.๘๘ บาท

พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ ๕ กรกฎาคม

๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียม

ทั้งสามศาลแทนโจทก์ สำหรับค่าขึ้นศาลให้ใช้แทนตามทนายที่โจทก์ขณะคดีในชั้นฎีกา

โดยกำหนดค่าทนายความรวม ๔๐,๐๐๐ บาท

นายสาคร ตั้งวรรณวิบูลย์

นายอาเล็ก จรรยาทรัพย์กิจ

นายสันต์ชัย ล้อมณีนพรัตน์

